

KATOLIKUS KÁNTORLAPOK

– Szerkeszti: Merczel György –

Mi a kántor feladata?

A hosszú válaszból, amely erre a kérdésre kötelező felelet volt a Budapesti Nyári Kántorképző Tanfolyamon, két összetevőt emelek ki. A kántor egyik legfontosabb feladata a szentmise énekeinek vezetése, orgonával kísérése, emellett gyakoriságban legtöbbször a temetési szertartás énekelt része jelentkezik fontos feladatként. A feltámadás ünnepköre alatt talán könnyebb a kántori szolgálat legnehezebb részéről beszélni, a mindennapok kötelességteljesítését véve kiindulásnak. Papnak és kántornak egyaránt nehéz, és lelki-erőt, hitbéli összeszedettséget igénylő szolgálat a hetente vagy gyakran naponta többszöri temetés. A külső szemlélő számára egyszerű gyászszolgálatnak tűnhet, főként olyan esetekben, amikor az elhunytnak élete során vajmi kevés kapcsolata volt az Egyházzal, a megkeresztelése, elsőáldozása, bér-málkozása, esetleges templomi esküvője óta. Egykori kántorképzős növendékeim jól tudják, hogy olyan plébánián, Csepel-belvárosban kezdtem kápláni működésemet, ahol évente többszáz temetés, gyakran naponta három – ám ötre is volt példa! – várt ugyanarra a papra és kántorra. Ennek a statisztikailag is értékelhető tapasztalatnak a birtokában állíthatom, hogy nincs egyetlen temetés sem, amely a hívő keresztény számára pusztán gyász-szolgáltatás lenne. Máig is emlékszem arra a temetésre a csepeli sírkertben, ahol paponkántoron-sekrestyésen kívül az idős, eltartott, általunk soha nem ismert aszszony koporsóját mindössze négyen kísérték utolsó útjára. A sír elhantolása után közvetlen, baráti hangon kértem a négy jelenlévőt Pestre visszautaztukban, az akkori Tanácsház téren, ma Szent Imre téren álló templomba térjenek be, s vegyenek részt az elhunytért bemutatott gyászmisén. Természetesen egyőjük sem jött el a fél óra múlva (ennyi kellett a beutazáshoz) kezdődő szentmisére, amelyről kezdete után a sekrestyés is diszkréten távozott az oldalkijáraton át a közeli presszó felé. Kántor és pap egyedül maradt, ámbátor magányos szentmise nincs, hiszen az angyalok-szentek láthatatlanul, mindig jelen vannak, hogy fogadják az ég küszöbére, az oltárra leszálló Megváltót.

A gyászmise énekes volt, és beszéd ugyan nem hangzott el, de a kántor a záró orgonajátékon egyetlen kottafejet sem rövidített. A 30 percig tartó mise után a templom bezárása a pap és a kántor közös hadművelete volt, mert a sekrestyés még mindig a vadászok védőszentjét kommemorálta, hubertusszal dúsított feketekávéját ízlelgetve a presszóban. A kántor ekkor a következő kijelentést tette: „Tudod, az ilyen halottakért kell igazán imádkozni, mert rájuk aztán tényleg senki nem gondol az Úristen színe előtt.” Ez az igazi kántori és egyben papi lelkület, amely az ismeretlenek temetésén is

szívből tud imádkozni és nem gyász-szolgáltatást végez. Alkalomadtán majd visszatérek még a keresztény temetés méltó végzésének szempontjaira, most befejezésül csak egy ellenpéldát idézek. Az akkoriban aktív lelkipásztor, ma még aktívabb szerzetes negyedszázaddal ezelőtt a Hittudományi Akadémia kispapjainak nagy hangon, tele fölényvel magyarázta, miként építi le, küldi el azokat az embereket, akik katolikusnak keresztelt, ám nem gyakorlóként elhalálozott hozzátartozóik számára tőle egyházi temetést merészelnék kérni. „Csak nem fogok téblábolni fekete palástban egy vadidegen koporsója előtt?!” – toldotta meg büszkén, s közben eszébe nem jutott volna, hogy ezzel a magatartásával megtagadta a lelki jócselekedetek egyikét, a felebarátért végzendő imádság szolgálatát. Mellesleg, a felebaráti testi jócselekedetek közé az ószövetség időkől kezdve odatartozik a holtak eltemetése.

Török József

* * *

Kántorteendők – A mise énekrendje II.

A Credo: A kereszténység minden régi rítusára érvényes az az alapelv, hogy semmit sem *mondunk* közösen. Ami közös, azt énekeljük vagy legalábbis recitáljuk, mert az teszi formálttá, a közösség által „fölvállalttá” a szöveget. A Credot is a legrégebb időben recitálták (mint ez megmaradt a milánói liturgiában, lásd ÉE 441–442.), később énekeltek (egyetlen eredeti római dallama: Liber Usualis I. Credo).

Sajnos manapság ritkaság a recitált Credo. Legalább az ünnepi misékbe vissza kellene vezetnünk. A III. Credo igen késői szerzemény; bár értéke nem éri el a milánói és az I. római Credót, nemzetközi ismertsége miatt (és a liturgikus konstitúció 54. pontja értelmében) meg kell tanítani a hívőknek.

Az oratio fidelium: A „hívek imádságát” a II. Vatikáni Zsinat utáni reformok vezették be a liturgiába. Egyes liturgiákban valóban állt e helyen könyörgő litánia (ekténia). Ennek megfelelően előadásának az ún. Mindenszentek litániája zárószakaszának megfelelően kellene történnie, váltakozva előénekes(ek) és a közösség között.

Az offertórium: A felajánlási cselekmény (adományok összegyűjtése, kenyér és bor oltárra helyezése és megtömjénezése) kísérő éneke. Nyilván e felajánlási cselekmény elsatnyulása miatt az új római misekönyv nem ragaszkodik hozzá. Megengedi éneklését, de engedi helyettesítését vagy elhagyását is. Az átlagos miserendben ez az a hely, ahol egy kórus-motettát vagy egy gyülekezeti népéneket könnyen elhelyezhetünk, különösen, ha a cselekményt nem elkapkodva végzik. Igen kényes kérdés azonban a motetta vagy a népének kiválasztása. Az évközi időben a „tematikus énekek” (ÉE 188–210) vagy a miseénekek felajánlási versszakai vehetők számításba, a jeles liturgikus időszakokban az ott közölt énekkészlet alkalmas darabjai, legalább két versszakkal.